

AMOS TUTUOLA

**PALMİYE ŞARABI
MÜPTELASI**

VE ONUN ÖLÜLER KASABASI'NDAKİ ÖLÜ PALMİYE ŞARABI TOPLAYICISI
İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN: BAHAR ULUSOĞLU

PALMIYE ŞARABI MÜPTELASI

Ve onun, Ölüler Şehri'ndeki ölü palmiye şarabı toplayıcısı

Palmiye şarabı* içmeye on yaşında başladım. Palmiye şarabı içmekten başka yaptığım bir şey yoktu bu hayatta. O günlerde, COWRY (DENİZ KABUĞU) dışında bir para bilmezdik. O yüzden her şey çok ucuzdu ve babam da kasabamızın en zengin adamıydı.

Babamın sekiz çocuğu vardı ve aralarında en büyüğü bendim. Geri kalanların hepsi çalışkandı ama benim uzmanlık alanım palmiye şarabı içiciliğiydi. Sabahtan akşama, akşamdan sabaha palmiye şarabı içiyordum. Artık palmiye şarabı dışında sıradan su bile içemez olmuştum.

Fakat babam içmekten başka hiçbir şey yapamadığımı fark edince ağaçlardan palmiye şarabı çıkaran birini tuttu; bu adamın her gün palmiye şarabı çıkarıp toplamanın dışında başka bir işi yoktu.

Böylece babam 24.000 dönümlük, içinde 560.000 palmiye ağacı bulunan bir araziyi bana verdi. Ağaçtan palmiye şarabı çıkaran bu adam da her sabah yüz elli fıçı palmiye şarabı topluyordu toplamasına da öğleden sonra saat iki olmadan ben

* Palmiye şarabı: Farklı palmiye ağacı türlerinin öz suyundan elde edilen şarap cinsi.

hepsini içmiş oluyordum. Sonrasında da yeniden gidip akşam 75 fiçı daha topluyordu ki onu da sabaha kadar içiyordum. O yüzden de o zamanlar arkadaşlarım sayılamayacak kadar çoktu. Benimle birlikte onlar da sabahtan akşamın geç saatlerine kadar palmiye şarabı içiyorlardı. Ancak palmiye şarabı toplayıcım benim için palmiye şarabı çıkardığı on beş yıllık dönemi devirdiğinde, babam aniden ölüverdi ve babam öldükten sonraki altıncı ayda palmiye şarabı toplayıcım bir pazar akşamı benim için palmiye şarabı çıkarmak için palmiye ağaçlarımın olduğu çiftliğe gitti. Çiftliğe vardığında palmiye şarabı çıkarmak için çiftlikteki en uzun palmiye ağaçlarından birine çıktı fakat beklenmedik bir şekilde düştü ve öyle kötü yaralanmıştı ki o palmiye ağacının dibinde öldü. Palmiye şarabı getirecek diye onu beklerken geç kaldığını görünce hem de şimdiye kadar beni hiç böyle bekletmediğinden, çiftliğe gitmek üzere bana eşlik etsinler diye iki arkadaşımı çağırdım. Çiftliğe vardığımızda her bir palmiye ağacına bakmaya başladık; bir süre sonra da düşüp ölüğü palmiye ağacının altında bulduk onu.

Onu orada ölü hâlde gördüğümüzde ilk yaptığım şey, yakındaki başka bir palmiye ağacına tırmanmak oldu. Sonra da ağaçtan palmiye şarabı süzdüm ve doyana kadar içtim. Ardından çiftliğe kadar bana eşlik eden iki arkadaşım ve ben, palmiye ağacının altında adamın düştüğü yere mezar olsun diye bir çukur kazdık, onu oraya gömdükten sonra kasabaya geri döndük.

Ertesi gün sabahın erken saatlerinde, içecek hiç palmiye şarabım kalmamıştı; kendimi eskiden olduğu gibi tüm gün çok mutlu hissetmedim. Toplanma odasında ciddi ciddi oturdum fakat palmiye şarabımın tamamen bittiğinin üçüncü gününde arkadaşlarımın hiçbirisi evime gelmiyordu çünkü artık içmeleri için palmiye şarabı yoktu.

Palmiye şarabı olmadan evimde bir hafta kaldıktan sonra dışarı çıktım ve arkadaşlarımdan birini kasabada gördüm. Selam verdim, karşılık verdi ama bana hiç yaklaşmadı, hızla uzaklaştı.

Sonra başka bir uzman palmiye şarabı toplayıcısı bulmaya çıktım ama isteklerime uygun birini bulamadım. İçecek palmiye şarabım olmayınca daha önce hiç tadına bakmadığım sıradan suyu içmeye başladım. Ama palmiye şarabından aldığım tadı alamıyordum.

Benim için artık palmiye şarabı olmadığını, kimsenin de benim için çıkarmayacağını bildiğimden, kendi kendime yaşlıların, ölmüş insanların hepsinin doğrudan cennete gitmeyip bu dünyada bir yerlerde yaşadığını söylediklerini düşündüm. Bunun üzerine kendi kendime dedim ki ben, ölen palmiye şarabı toplayıcımın nerede olduğunu bulacağım.

Güzel bir sabah, kendi tılsımlı muskamı, bir de babamın tılsımlı muskasını aldım ve şarap toplayıcımın nerede olduğunu bulmak üzere babamın kasabasını terk ettim.

Fakat o günlerde bir sürü vahşi hayvan vardı ve her yer sık çalılarla ve ağaçlarla kaplıydı; bir de kasabalar ve köyler bugünkü gibi birbirine yakın değildi. Çalılıktan çalılığa, ormandan ormana yolculuğum sürerken ruhlar falan işbirliği içinde olduklarından, onlardan korunmak için günlerce ve aylarca çalıların ve ağaçların arasında uyudum. Bir kasaba ya da köye varmak iki üç ay sürebiliyordu. Ne zaman bir kasaba ya da köye ulaşırsam palmiye şarabı toplayıcım hakkında o kasaba ya da köyün yerlilerinden bir şey öğrenmek için orada hemen hemen dört ay kalıyordum; eğer oraya uğramamışsa o zaman oradan ayrıлып başka bir kasaba ya da köye doğru yolculuğuma devam ediyordum. Kasabamdan ayrılmamdan yedi ay sonra bir başka kasabaya ulaştım ve yaşlı bir adama gittim; bu yaşlı adam aslında bir insan değildi, tanrıydı ve gittiğimde karısıyla yemek yiyordu. Eve girdiğimde ikisini

de selamladım, bir tanrı olduğu için evine kimse böyle girmemeliydi; yine de selamıma karşılık verdiler ancak ben kendim de bir tanrı ve bir büyücüyüm. Sonra yaşlı adama (tanrıya) bir süre önce kasabamda ölen palmiye şarabı toplayıcımı aradığımı söyledim; soruma cevap vermedi ama adımı sordu? Adımın, “Bu dünyadaki her şeye muktedir tanrıların babası” olduğunu söyledim, o da, “Bu doğru mu?” dedi, ben de evet, dedim; sonra bana bilinmeyen bir yerde ya da başka bir yerde yaşayan yerel bir demirci ustasına gidip kendisi için yapmasını istediği şeyi alıp getirmemi istedi. Eğer doğru şeyi getirebilirim, o zaman benim “Bu dünyadaki her şeye muktedir tanrıların babası” olduğuma inanacağını ve şarap toplayıcımın nerede olduğunu anlatacağını söyledi.

8 Yaşlı adam bunları söyler söylemez yani söz verir vermez, hemen uzaklaştım ama yaklaşık bir kilometre gittikten sonra tılsımlı muskalarımın birini kullandım ve bir anda büyük bir kuşa dönüşüp yaşlı adamın evinin çatısına geri uçtum; ama evinin çatısında öylece dururken bir sürü insan beni gördü. Daha yakına gelip beni seyrettiler; böylece yaşlı adam birçok kişinin, evinin çevresini kuşattığını ve çatıya baktıklarını görünce karısı ile birlikte evden çıktı ve beni (kuşu) çatıda görünce karısına, demirciye kendisi için yapmasını istediği çanı almam için beni göndermemiş olsa kuşun adını bana sorabileceğini söyledi. Ama bunu söylediğinde, demirciden ne istediğini artık biliyordum ve doğru demircisine uçtum; oraya vardığımda demirciye yaşlı adamın (tanrının), onun için yapmasını söylediği çanını getirmemi istediğini anlattım. Böylece demirci çanı bana verdi; ondan sonra, çanla yaşlı adama döndüm ve beni çanla görünce, o da karısı da inanamayıp çok şaşırdılar.

Ardından karısından bana yiyecek bir şeyler vermesini istedi fakat yemeği yedikten sonra şarap toplayıcımın nerede oldu-

ğunu söylemeden önce onun için yapacağım bir başka harika işin daha kaldığını söyledi. Bir sonraki sabah saat 6.30'da yaşlı adam (tanrı) beni uyandırdı, bana o kasabanın toprağıyla aynı renkte olan geniş ve sağlam bir ağ verdi. Bu ağ ile gidip evinden “Ölüm”ü getirmemi söyledi. Adamın evinden ve kasabadan ayrıldıktan yaklaşık bir kilometre sonra yolların kesiştiği bir kavşak gördüm ama o kavşağa geldiğimde içimde şüphe uyandı; bu yollardan hangisinin Ölüm’e giden yol olduğunu bilmiyordum. Kendi kendime, bugün pazarın kurulduğu gün, diye düşündüm. Pazara gidenler yakın bir zamanda döneceklerdi; yolların tam kesiştiği yere yattım, bir yöne başımı, bir yöne sol elimi, bir yöne sağ elimi ve diğer yöne de iki ayağımı birden uzattım; sonra da orada uyumuş kalmışım gibi yaptım. Pazara gidenler dönerken beni orada yatmış gördüler ve şöyle bağıldılar: “Yollarda uyumuş ve başını Ölüm’ün yoluna koymuş bu çocuğun annesi kimdir?”

Sonra Ölüm’e giden yolda yürümeye başladım; oraya ulaşmak neredeyse sekiz saatimi aldı ama hayrettir ki oraya varana kadar yolda kimseyle karşılaşmadım; bu yüzden de epey korktum. Onun (Ölüm’ün) evine vardığımda, daha eve gelmemişti; evinin çok yakınındaki tatlı patates bahçesindeydi. Verandasında küçük yuvarlak bir davul gördüm; Ölüm’ü selamlamak için davulu çaldım. Fakat o (Ölüm) davulun sesini duyunca, şöyle dedi. “Bu insan hâlâ hayatta mı, yoksa ölü mü?” Ben de karşılık verdim. “Hâlâ hayattayım ve ölü değilim.”

Fakat söylediklerimi duyduğu anda çok sinirlendi ve davula, askılarıyla beni sımsıkı bağlaması için sertçe emir verdi; doğrusunu isterseniz davulun askıları beni o kadar çok sıktı ki zor nefes alıyordum.

Askıların benim nefes almama izin vermeyeceğini ve bir de vücudumun her yerinin kanadığını hissettiğimde, ben de bahçesindeki halatlara onu oraya bağlamalarını emrettim. Halatları

tutan herekler de ona vursun, dedim. Bunu der demez, bahçesindeki bütün halatlar onu sıkıca bağladı, herekler de tekrar tekrar ona vurmaya başladılar. Ölüm, bütün hereklerin tekrar tekrar vurduğunu görünce, beni sıkıca bağlayan askıların gevşemesi için emir verdi; kurtulmuştum. Tabii serbest kalınca ben de halatlara onu serbest bırakmalarını, hereklere de durmalarını emrettim. Ölüm, halatlardan ve hereklerden kurtulduktan sonra, evine geldi ve benimle verandada buluştu; sonra el sıkıştık, eve girmemi söyledi, beni odalarından birine götürdü, bir süre sonra da yiyecek bir şeyler getirdi ve birlikte yedik, ondan sonra başladığımız konuşma şöyle ilerledi: Nereden geldiğimi sordu. Onun evinden çok uzakta olmayan bir kasabadan geldiğimi söyledim. Sonra ne yapmak için geldiğimi sordu. Kasabamda ve dünyanın her yerinde adını duyduğumu, bir gün gelip şahsen tanışmam gerektiğini düşündüğümü söyledim ona. İşinin sadece bu dünyadaki insanları öldürmek olduğunu söyledi, sonra da kalktı ve onu takip etmemi istedi; ben de öyle yaptım.

Beni evinde ve tatlı patates bahçesinde gezdirdi; bir asır öncesinden beri öldürdüğü insanların kemiklerini gösterdi ama orada insanların kemiklerini yakacak odun olarak, kafataslarını ise lavabo, tabak, bardak gibi şeyler için kullandığını gördüm.

Orada onunla yaşayan kimse yoktu, yakınında da yaşayan yoktu, yalnız başıyaydı, hatta çalı hayvanları ve kuşları bile evinden çok uzaktaydı. Gece yatıp uyumak istediğimde, bana geniş siyah bir pike verdi, içeride uyumam için de ayrı bir oda; fakat odaya girdiğimde insan kemiklerinden yapılmış bir yatakla karşılaştım. Gözümün önünde olması da üstünde yatmak da korkunç bir şey olduğundan altına girip yattım çünkü yapacağı numarayı çoktan anlamıştım. Yatak çok korkunç olduğundan altında yatsam da uyuyamadım; ben de uyanık hâlde yatağın altında uzandım. Gece yarısı saat ikide elinde sopayla birinin

temkinli şekilde odaya girdiğini görünce şaşırdım; sonra tüm gücüyle sopayı yatağa indirdi, yatağın ortasına üç defa sopayla vurdu ve temkinli şekilde geri döndü; benim o yatakta yattığımı sandı, bir de beni öldürdüğünü.

Fakat sabah saat altıda ilk ben uyandım ve uyuduğu odaya gidip onu uyandırdım; sesimi duyunca korktu; yatağından kalktığına bana güneydin bile diyemedi çünkü akşam beni öldürdüğünü sanıyordu.

Ama orada uyuduğum ikinci gün, bir daha bir şey yapmaya kalkışmadı. O gece saat ikide kalktım ve kasabaya giden yola koyuldum; evinden dört yüz metre kadar uzaklaştıktan sonra durup yolun ortasına onun (Ölüm'ün) büyüklüğünde bir çukur kazdım, sonra da bu çukurun üzerine yaşlı adamın onu (Ölüm'ü) getirmem için bana verdiği ağı serdim, ardından evine geri döndüm; neyse ki ben ona bu oyunu oynarken o hâlâ uyuyordu.

Sabah saat altıda kapısına gittim ve her zamanki gibi onu uyandırdım; sonra bu sabah kasabama geri dönmek istediğimi, kısa bir mesafe de olsa gelip beni geçirmesini söyledim; yatağından kalktı ve söylediğim gibi kısa bir mesafe bana eşlik etti fakat çukur açtığım yere gelince ona oturmasını söyledim; ben de yolun kenarına oturdum. Ağın üzerine oturunca çukura düştü; ben de hemen onu ağ ile sarmalayıp başımın üstüne koydum. Ölüm'ü getirmemi söyleyen yaşlı adamın evine doğru yola koyuldum.

Yol boyunca onu taşıırken kaçmak yani beni öldürmek için elinden ne gelirse yapıyordu ama kurtulmasına hiç fırsat vermedim. Sekiz saat yol aldıktan sonra, kasabaya ulaştım ve evinden Ölüm'ü getirmemi isteyen yaşlı adamın evine gittim. Evine vardığımda yaşlı adam, odasındaydı; onu çağırdım ve gidip getirmemi istediği Ölüm'ü getirdiğimi söyledim kendisine. Fakat Ölüm'ü getirdiğimi duyar duymaz ve onu başımın üstünde görünce, çok korktu ve kimsenin gidip Ölüm'ü getiremeyeceğini

sandığından panikledi, sonra hemen onu (Ölüm'ü) evine geri götürmemi söyledi ve derhal bütün kapılarını, pencerelerini kapatmaya başladı; daha iki ya da üç pencereyi kapatamadan, Ölüm'ü kapısının önüne fırlattım. Onu yere atınca ağ parçalandı ve Ölüm dışarı çıktı.

Sonra yaşlı adam ve karısı pencereden savuştular; kasabadaki diğer insanlar da mallarını mülklerini orada bırakıp canlarını kurtarmak için kaçtılar. (Yaşlı adam, eğer evine gidersem Ölüm'ün beni öldüreceğini düşünmüştü çünkü kimse Ölüm'ün evine kadar gidebilmiş ve geri dönebilmiş değildi, fakat ben yaşlı adamın oyununu zaten biliyordum.)

Böylece evinden çıkarıp getirdiğim günden beri Ölüm'ün, yerleşeceği ya da sürekli kalacağı bir yeri olmadı; bizler de dünyada sürekli onun adını duyar olduk. O kasabaya gitmeden önce arayıp durduğum palmiye şarabı toplayıcımın nerede olduğunu Ölüm'ü getirirsem söyleyeceğine söz veren yaşlı adama, Ölüm'ü işte böyle götürmüştüm.

Fakat eğer Ölüm'ün evine gidebilir ve onu getirebilirsem palmiye şarabı toplayıcımın yerini söyleyeceğine söz veren yaşlı adam, sözünü tutmadı çünkü o ve karısı palas pandiras kasabadan kaçmışlardı.

Sonra ben de şarap toplayıcımın nerede olduğunu öğrenemedim kasabadan ayrıldım ve yeni bir yolculuğa başladım.

O kasabadan ayrılmamın beşinci ayında, büyük ve meşhur bir pazarı olmasına rağmen pek de büyük olmayan başka bir kasabaya geldim. Kasabaya girer girmez, beni nezaketle evine kabul eden kasaba reisine gittim; kısa bir süre sonra eşlerinden birinden bana yemek getirmesini istedi; yemeğimi yedikten sonra eşine, bana palmiye şarabı vermesini de söyledi. Tıpkı kasabamdayken ya da şarap toplayıcım hayattayken yaptığım gibi palmiye şarabını fazla fazla içtim. Bana verdikleri palmiye şarabını tadınca dedim ki, istediğim şey burada. Doyana kadar

yemeğimi yiyip palmiye şarabımı içtikten sonra beni konuğu olarak kabul eden kasaba reisi adımı sordu; ona adımın, “Bu dünyadaki her şeye muktedir tanrıların babası” olduğunu söyledim. Bunu duyunca, korkudan bayıldı. Ayılınca da bana neden ona geldiğimi sordu. Bir süre önce kasabamda ölen şarap toplayıcımı aradığımı söyledim. O da şarap toplayıcısının nerede olduğunu bildiğini söyledi.

Eğer o kasabadaki pazar yerinden tuhaf bir yaratık tarafından kaçırılan kızının bulunmasına yardım edip onu getirebilirimsem şarap toplayıcısının nerede olduğunu söyleyebilmiş.

Bir de madem adımın, “Bu dünyadaki her şeye muktedir tanrıların babası” olduğunu söylüyor muşum, bu iş benim için kolaymış; aynen böyle dedi.

Pazar yerinden tuhaf bir yaratık tarafından kaçırılan kızını bulup getirmeyi tam reddedecektim ki adımı hatırlayınca bunu yapmaya utandım. Böylece kızını bulmayı kabul ettim. Kızın kaçırıldığı bu kasabada büyük bir pazar vardı ve pazar beş günde bir kuruluyordu; kasabadan ve çevresindeki tüm köylerden, insanların yanı sıra –çalılık ve ormandan çıkmış– bir sürü ruh ve garip yaratık da her beş günde bir bu pazar yerine bir şeyler almak ya da satmak için gelirdi. Akşam saat 4.00 oldu mu pazar o gün için kapanır ve herkes gideceği yere ya da her nereden geldiyse oraya geri dönerdi. Kasaba reisinin kızı da aslında önemsiz küçük bir satıcıymış ve pazar yerinden götürülmeden önce evlenmek üzereymiş. Önceleri, babası ona evlenmesini söylüyormuş ama kız, babasını dinlememiş. Babası, evlenmek istemediğini görünce onu kendi seçtiği bir adama vermiş fakat bu hanım kız, babasının tanıştırdığı bu adamla evlenmeyi kesinlikle reddetmiş. Böylece babası da onu kendi hâline bırakmış.

Bu kız melek kadar güzelmış fakat hiçbir erkek onu evlenmeye ikna edememiş. Pazarın kurulduğu bir gün, daha önce yaptığı gibi –ya da her zamanki gibi ürünlerini satmak için– pazar yerine

gitmiş; pazar yerinde tuhaf bir yaratık görmüş fakat ne adamın nereden geldiğini biliyormuş ne de adamı daha önce görmüş.

TUHAF YARATIĞIN EŞGALİ

Adam; güzel “eksiksiz” bir beyefendiymiş, en iyi ve en pahalı kıyafetleri giymiş, vücudunda eksik bir taraf yokmuş, uzun boylu ama tıknaz biriymiş. Bu beyefendi o gün pazar yerine geldiğinde, eğer satılık bir eşya ya da hayvan olsaymış, en az iki bin sterline satılmış. O gün, eksiksiz bir beyefendi olan bu adam pazar yerine girer girmez bu kız da onu görmüş, yaptığı tek şey nerede oturduğunu sormak olmuş ama bu düzgün beyefendi kıza ne cevap vermiş ne de onun yanına yaklaşmış. Bu düzgün yani hiçbir tarafı eksik olmayan beyefendinin kendisini dinlemediğini fark edince kız da ürünlerini bırakıp bu beyefendinin pazar yerinde yaptıklarını izlemeye başlamış; kendi getirdikleri de öylece kalmış.

14

Çok geçmeden pazar o gün için kapanmış; sonra pazar-daki tüm insanlar geldikleri yere dönmeye başlamışlar ve eksiksiz beyefendi de tam gidiyormuş ki bu kız –pazar yerinde adamı sürekli izlediğinden– adamın diğerleri gibi geldiği yere döndüğünü görünce onu (eksiksiz beyefendiyi) bilinmeyen bir yere doğru takip etmeye başlamış. Fakat yol boyunca eksiksiz beyefendinin peşinden giderken adam ona geri gitmesini ve kendisini takip etmemesini söyleyip durmuş. Sonunda takip etmemesini yani kendi kasabasına geri dönmesini söylemekten yorulunca bırakmış, takip etsin.

“TANIMADIĞIN ADAMIN CAZİBESİNE KAPILIP GİTME”

Fakat pazar yerinden yirmi kilometre kadar uzaklaştıklarında yürüdükleri yoldan ayrıлып sadece her türden korkunç yaratığın yaşadığı uçsuz bucaksız ormanın içinde yol almaya başlamışlar.